[נרקיס סתווי – מין אדום הפורח במישור החוף (נובמבר 2015)]

כתבו: אבי שמידע וגדי פולק

נרקיס סתווי *Narcissus serotinus* הוא גיאופיט בעל גבעול קרח זקוף וערום שגובהו 17- 30 ס"מ בעל פרחים לבנים אשר במרכזם עטרה צהובה זעירה שכל אורכה 1-2 מ"מ (להבדיל מעטרת הפרח של **נרקיס מצוי** שהינו בעל עטרה גדולה). פורח מסוף אוקטובר עד תחילת דצמבר.

בעבר נקרא מין זה בשם **נרקיס אפיל** שהוא תרגום השם המדעי *Narcissus Serotinus* שניתן לו ע"י לינה (Linne´) בגלל פריחתו המאוחרת בסתו, אך למעשה פריחתו שייכת דווקא לנצר שילבלב בהמשך ולמעשה היא מקדימה. בשנים שבהם יורדים גשמים בסתיו המוקדם (ספטמבר ואוקטובר), הפרחים מופיעים יחד עם עלים בבסיס עמודי התפרחת, אך בשנים בהם הגשמים מתעכבים עד אמצע או סוף נובמבר, רוב הצמחים פורחים ללא עלים. מכאן ניתן להקיש כי בעוד שמועד הפריחה קבוע פחות או יותר כל שנה ומושפע בעיקר מהתקצרות אורך היום ומירידת הטמפרטורות, הרי שהצצת העלים מתרחשת ב**נרקיס סתווי** רק לאחר ירידת גשמים המרטיבים את הקרקע. איבר ההטמעה העיקרי הוא גבעול התפרחת, כאשר פרטים בוגרים הם חסרי עלים ירוקים כלל, פרט לעלים נדניים בבסיס הצמח. 1-2 עלים ירוקים מאפיינים פרטים צעירים, שעדיין לא הגיעו לפריחה או כאלה.

נרקיס סתווי. 3 תמונות מימין – צילם: גדי פולק ©; תמונה משמאל – צילם: אבי שמידע ©

להגדלה – לחצו על התמונות

נרקיס סתווי עדין ונחבא אל הכלים בפריחתו לעומת **נרקיס מצוי**: מספר הפרחים

בתפרחת קטן ביותר (1-2 בממוצע). עלי העטיף הלבנים צרים והעטרה הצהובה זעירה. ניתן לייחס זאת לתחרות המועטה הקיימת בסתיו עם צמחים פורחים אחרים בסתיו או גם להשקעה יחסית גדולה יותר בפרסומת של ריח על פני פרסומת ויזואלית. מעט ידוע על ההאבקה ב**נרקיס סתווי** בהשוואה ל**נרקיס המצוי** שעליו נעשה מחקר האבקה מפורט ע"י אמוץ דפני.

פרי ה**נרקיס** ה**סתווי** הוא הלקט הנפתח בשלוש קשוות והזרעים מופצים כבר בינואר ונובטים בפברואר.לפי מחקריו של יעקב גליל, לנבט פסיג אחד והוא מפתח עלה ושני שורשים. שורשים מתכווצים מעמיקים את הבצלצול לתוך הקרקע. הפריחה מופיעה לראשונה בשנת החיים השלישית. בנרקיס סתווי אין רבייה וגטטיבית והוא איננו יוצר בצלצולים. מושבות נוצרות רק הודות לנביטה צפופה.

מוצאו של **נרקיס סתווי** הוא בדרום ספרד ובאגן הים התיכון הוא מין שכיח למדי בעיקר באזורים סמוכים לחוף הים. ישראל נמצאת בשוליים של תחום התפוצה ותפוצתו בארץ מוגבלת לחלק הצפוני של השרון ולכורכרים של חוף הכרמל. בתי הגידול האופייניים הוא כיסי קרקע אוצרי לחות בסלעי כורכר ושטחי חול המכסים תשתית של קרקע ביצתית ונזאזית.

נרקיס סתווי הוא מין בסכנת הכחדה ("אדום") בישראל עקב נדירותו, הרגישות של בית הגידול לפגיעה והיותו בפריפריה של תפוצתו העולמית.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: שמידע א ופולק ג 2015 נרקיס סתווי Narcissus serotinus – מין אדום הפורח במישור החוף (נובמבר 2015). "פורחים עכשיו", כתב-עת "כלנית" מספר 2.
https://www.kalanit.org.il/narcissus-serotinus-10-2015